

“Егзит ти је постао као света крава. Не сме се о њему критички говорити, нити сумњати у његова "добро позната достигнућа" а да не навучеш гнев и осуду „урбане“ јавности, те етикету незналице и мрачњака. Слично као и са масакром у Сребреници“ - рече ми један познаник.

Ако изразиш скепсу у квалитет наступа највећих звезда напомињући да већина њих једва коректно отаља минутажу концерта, рећи ће ти да си злурад. Ако се пожалиш да је организација фестивала неспретна а арогантна, рећи ће ти да немају конкуренцију. Ако кажеш да по квалитету фестивал свега са пар најзвучнијих имена не може да стане у ранг већих европских фестивала, док је велика већина програма скупљена „са коца и конопца“, узвратиће ти бројем различитих бина и извођача. Ако пак поставиш хипотезу да је раст броја бина из године у годину само параван да се надувају материјални трошкови организације фестивала, они за које претпостављаш да у томе имају материјалну корист запретиће ти тужбом. Ако кажеш да бука и стампедо доводе до постепеног рунирања и урушавања тврђаве која је вредан културни споменик, рећи ће ти да си припадник антиреформских снага.

Како онда критички говорити о политизацији „Егзита“ фестивала која је ове године узела маха, и у недостатку политизације заиста озбиљних проблема испунила ступце готово свих овдашњих дневних новина?

Дабогда црк'о НВО

Свакоме ко је током пролећа био у прилици да прати формирање програма овогодишњег „Егзита“, било је очигледно да се спрема права идеолошко-политичка најезда на „једини велики музички фестивал у југоисточној Европи“, како његови експоненти воле да се у јавности похвале. Најављено је формирање посебне бине за невладине организације под именом „Place to move“ која је под патетичним слоганом „Дођите да мењамо свет“ требала да угости сијасет невладиних организација из региона и буде место одржавања трибина на којима су најављени и неки од најоштрашћенијих трибуна либералног НВО глобализма од чијих тирада против „великосрпског хегемонизма“ већ годинама не може да се дише. Перспектива је била

Пише: Саша Гајић
четвртак, 14 јул 2005 11:03

суморна: изгледало је да ће нам уз наступе најављених звезда фестивала, поред чаше меда, припасти и чаша жучи. Уз „Slayer“, Пера Луковић. Уз „Napalm Death“ и „Agnostic Front“, Теофил. Уз „Garbage“, Наташа. Још да Борку инагуришу у нову певачицу „Дисциплине Кичме“, па ће све српске рокере приморати да се упишу у радикале. Не српства ради, већ ради спаса одавно црклог рокенерола, да му обезбеде покој души.

Кап је, наравно, прелила Сребреница. Организатори фестивала су претходно врло радо узели паре од омражених градских радикалских власти (као и од „савезничких“ покрајинских и „непријатељских“ републичких), који су им пресрећни изашли у сусрет (што из комплекса да их почну сматрати „урбаним“, што из страха да их у медијској кампањи не оцрне код млађе популације да су протвници фестивала за омладину), а онда су им, пребројавајући паре пореских обвезника, лупили шамар: најавили су да ће у поноћ, пред почетак наступа инцестиоидног црвено-црног двојца „White Stripes“, минутом ћутања одати пошту „жртвама геноцида у Сребреници“.

Стари хард рокер Тома Николић изјавио је да Нови Сад следеће године неће бити домаћин фестивала ако га његови организатори употребе да преко њега осуде „Србе за сребреничка дешавања“ уместо да се баве оним чему музички фестивали служе. Насупрот њему, урбана „пчелица Маја“ је на радост „урбане и напредне интелигенције“ зујала: „Егзит је cool“. Подсећа ли вас то на „ЈУЛ је cool“?

Организатори „Егзита“ су потом спустили лопту, обашњавајући нам како је у маркетиншком и туристичком смислу (па и шире финансијском) организовање „Егзита“ „патриотски чин“. Доћи ће нам око 1000 енглеских јуноша – пролетера, који ће, када се отрезне и „очисте“ и врате кући, допринети да се о Србији створи лепша слика. Фестивал ће снимати BBC радио (који је по својој објективности ушао и у српске пословице) и европски MTV. Ако је то већ од толиког националног интереса, помислих, дај да видимо да ангажујемо неког од ДОС-ових инсајдера да преко својих дилерских канала за цабе надувају те Енгезе толико да од силних халуцинација помисле да су у Камелоту, а не на Ћави, па да кад се врате кући у кишну Британију, причају за Србију да је као Авалон. Та и онако су разне поступке објашњавали националним интересом.

Али, не лези враже. Организатори нису одустајали од минута ћутње, с тиме што су осуди Сребреници придодали и друга стратиша из протеклих ратова: Вуковар, Ћаковицу, Олују итд....

Флаше против дубиозе

Са почетком фестивала било је видљиво да су организатори у највећој мери одустали од свог првобитног плана. На најављеној „Place to move“ бини није било трибина већ само наступа појединих DJ–ева и перформера, док су сајам са штандовима регионалних НВО организација углавном чиниле оне чији су предмети деловања општа места савременог хуманизма, а која и њима и фестивалу дају ореол ангажованости и политичке коректности. Људи су пролазили поред штандова, и са мање или више заинтересованости узимали материјале о приговору савести, борби против трафикинга, СИДЕ и сл. Идеолошке трибине биле су измештене на терасу хотела на тврђави, у којој су приступ имале само ВИП званице и организатори, чиме је елегантно избегнуто да се идеолози–предавачи сусретну са обичним народом који је дошао да слуша музику. Они су свој програм испунили и оправдали паре које су добили за ту намену, причајући без бојазни своје приче уском кругу својих истомишљеника.

Да је овај потез био по њих спасоносан, показило је тек када су полетеле прве флаше. Наиме, прве вечери фестивала на „Tuborg Green Fussion“ стејџу (који је у непосредној близини хотела) наступио је зенички састав „Дубиоза колектив“ чија је песма „Cannot forgive“ (Не могу опростити) испровоцирала део публике кога већ месецима приморавају да се посипа пепелом због стварних или наводних ратних злочина. Песма о Сребреници, све са семпловима говора српских политичара из деведесетих година, проузроковала је бурне реакције дела публике која је Зеничане, уз псовке и претње, засула пластичним флашама.

Након овог краткотрајног инцидента, организатори фестивала су се нашли у дилеми. Шта ако публика на сличан начин одреагује и на минуту ћутања? Највећи део публике је био потпуно аполитичан и незаинтересован за било какво сврставање, али је било јасно да међу публиком, која је у медијима приказана као „најнапредији“ дело популације и носилац кретења Србије у европском смеру, има више оних који су жестоки противници оваквог „политичког сућута“ него његових присталица. Када је обезбеђење фестивала (након што су им понуђене повишице) одбило да пристане да се у случају будућег инцидента ангажује против евентуалних изгредника применом физичке силе, уплашеним организаторима није остало ништа друго него да устукну. Прво су хтели да у поноћ само пусте песму „I Saved the World Today“ Annie Lennox без икаквог коментара, али је било извесно да ће и то бити схваћено код дела публике као провокација, па су на крају потпуно одустали од својих намера. Промоција књиге (у издању Хелсиншког одбора за људска права) пребачна је са ВИП терасе тврђаве у бастион анационалног либерализма и корупције, у Скупштину Војводине, у термину после одржавања фестивала. Само је требало наћи још и добар изговор за своје повлачење.

Изговор, и то врло тренду у светлу терористичког напада на Лондон, нађен је у анонимним претњама бомбашким терористичким нападима, о којима су организатори наводно обавештени од стране градског МУП–а. Србија је дакле свет, макар и у ономе лошем, и макар то и измислили. МУП је ово моментално демантовао изосећи податке да је постојала једна лажна дојава о подметнутој бомби на почетку фестивала, и да су они организаторима само пренели процене да су могући инциденти у случају планираних активности, те да МУП не може да их адекватно заштити у случају ескалације.

Коначни биланс: Тресла се гора, родио се миш. Паметнији се питају: коме је све то требало?

Политички корени фестивала

Широј јавности је мање познато, али „Егзит“ фестивал и његови организатори имају несумњиву политичку позадину још од времена свог оснивања. Његов тим је настао организовањем студената чији су родитељи били чланови ДС или пак професора универзитета који су им били блиски, затим самих чланова ДС који су били у градским структурама Новог Сада од 1996. године, као и њихових фамилија. Укључивањем људи из невладиног сектора, те предузетника и менаџера који су били у стању да „избоксују“ додатне донације, Егзит је уочи пада Милошевића имао политичко залеђе без премца на овдашњим „музичким“ просторима, које је било утолико чвршће што је све повезивао јак материјални интерес.

Нулти Егзит у лето 2000. године, тако потребан омладини као издувни вентил из најдекадентније „послератне“ фазе Милошевићевог трулог режима, био је средство да се одмори од јуловске пропаганде борбе против „пете колоне“ и „обнове и изградње“, претворио се у својеврсно одбројавање последњих дана власти Слободана Милошевића. Последњег од 100 вечери трајања нултог „Егзита“, уз поруку „Готово је“ „Егзит“ је покушао да каналише незадовољство младих против режима у агонији. Тада то готово никоме није сметало, јер бити против очигледно труле и погрешне власти био је општедруштвени тренд, коме организатори нису давали неки одређенији идеолошки контекст.

Са доласком ДОС–а на власт, „Егзит“ је јачао и бивао све више идеолошки обојен.

Пише: Саша Гајић
четвртак, 14 јул 2005 11:03

Заогрнут „митским“ бунтовништвом из периода опозиције (мада је и тада иза себе имао целу новосадску номнеклатуру и буџетска средства једне од најбогатијих општина у Србији) од хвалисавости да симболично представља излаз из деценијског безумља, „Егзит“ се претворио у један од идеолошких стубова ДОС–овог режима. „Егзит 01“ одржан 2001. године имао је све могуће финасијске олакшице, медијску промоцију и дотирања од стране државе, на чему су се организатори удворички захвалили омогућивши наступ Динкићу и његовом аматерском саставу „Монетарни удар“, који би иначе тешко могао да наступи у неком бољем кафићу са живом свирком.

Следећих година, са расколом унутар ДОС–а, „Егзит“ је на пропагандном пољу служио као парадигма „европске Србије будућности“ која се антагонизовала спрам „антиреформских снага“ и „сила мрака и безумља“. У тој улози „Егзит“ тим је јахао истрајавајући на овим истрошеним флоскулама и са доласком Коштуничине владе, када је од стране тужилаштва покренута неспретна и никад довшена истрага којом се требало утврдити обим малверзација појединих организатора „Егзита“ око утаје пореза. Дигнута је бука не били се ДСС приказао као непријатељ забављања младих, и пружена експлицитна подршка тада председничком кандидату а сада председнику Србије Тадићу, који се одужио прошлогодишњом поклоничком посетом „Егзиту“ тј. концерту Звонка Богдана. Не заборавимо да је и ове године покушана реприза манихејске приче ради стицања политичких поена, када је Тадић на већ наведену изјаву Томе Николића, патетично стао на „страну“ Егзита и поручио да нико не сме да забрањује младима њихове фестивале. Подсећа ли вас то на ону чувену: „Нико не сме да вас бије“?

Осокољено вишегодишњим симболичким успехом политизације фестивала, идеолошко крило НВО сектора, са иначе идејно блиским организаторима фестивала, видело је добру шансу да своје идеје пласира кроз „мит о Егзиту“ и послужи актуелној капањи „сребренизације Србије“. Тако је дошло до тога да су се њихови првоборци „Слејер“ Луковић и „Напалм“ Теофил ушуњали у наступ фестивала, након што су поверовали у мит сопствених медија како су овдашњи рокери и омладина њихова идеолошка сабраћа. Тек су их повици и флаше које лете вратиле из мита у стварност, и натерали да потраже излаз (Егзит) из незгодне ситуације....

Hey, Hey, I Saved My Cash Today

Предочена прича о политизацији нашег највећег музичког фестивала добродошла је и да се повуку паралеле са страним летњим музичким фестивалима са којима у самохвалисању воле да се пореде, а у циљу да на шире друштвеном плану уочимо

њихове сличности и разлике.

У свету „корпоративне носталгије“ (о коме смо писали у претходним текстовима) музичка индустрија и фестивали као њен саставни део имају незаобилазну улогу. Настали као израз контракултурних покрета и покушаја симболичког поновног проналажења „заједнице“ у постмодерном друштву кога читава губитак смисла, фрагментација и дезинтеграција, музички фестивали су прошли дуги пут од израза побуне против друштвеног конформизма, преко покушаја формирања алтернативних заједница (нпр. хипи комуне) којим би биле реафирмисане виталистичке и натуралистичке вредности исчезле у индустријским револуцијама, па све до садашњих стања „глобалних фестивала“.

Данас су музички фестивали важан део корпоративне забаве, који је добро интегрисан и надасве пожељан у функционисању глобалног друштвеног система. Симулирајући слободу, својом бројношћу и дуговечошћу, ови фестивали из године у годину представљају један од издувних вентила млађе популације којој се пружа прилика да се мало истутњи и тако пацификује. Финансијски исплативи и медијски израбљивани од стране глобалистичких медија за забаву, они служе за учвршћивање статуса звезда „корпоративног рока“, и то нарочито нових, кроз медије исфабрикованих бендова и певача-производа, које треба да учврсте у вредносном и симболичком смислу. Другим речима, нико не може постати велика звезда и бити потенцијални материјал за „митологизацију“ ако пре тога не постане звезда бројних фестивала. У времену пада продаје носача звука и релативизације појма „медијске популарности“ услед презасићености публице аудио-визуелним садржајима, фестивалска дименизија „корпоративне носталгије“ која служи интеграцији и одржању друштвеног поретка све је јача. Велики светски фестивали би стога пре требало да носе назив „Егзит“ јер симулирају излаз и служе као енергетски вентил.

Наш „Егзит“ пак, у другачијим друштвеним околностима има другачију, далеко изполитизованију и идеолошки активнију друштвену улогу, јер не служи да нас „изведе“, већ да нас „уведе“ у идеолошки прихватљиве токове корпоративног глобалног друштва. Жељена улога фестивала је да постане не „Егзит“ већ „Ентер“ (улаз) у светлу будућност, те да енергије младих жељих забаве и музике преусмери и жељеном правцу који у крајњој мери треба да служе дубокој трансформацији друштва, а не његовом одржању у садашњем стању. На дубљем, идејном плану „Егзит“ је претеча глобализације ових простора, у чији се наводну „мултикултуралност“ и „толеранцију“ његови поборници куну и бусају у прса.

Реално ограничених домета и конфузан, а због психо-социјалне структуре млађе публике и даље (као што смо видели) неподобан за жељена идеолошка условљавања, будућност „Егзита“ је заправо таква да у најбољем случају може да послужи да у неким пропагандним наступима буде пример уз чију се помоћ пропагира као „култура излаза“ и место стварања „нових вредности“.

Дубљих вредности и културе, наравно, ту никакве нема. То што на фестивал долазе млади људи са разних страна и што ту слушају различиту музику, то није одраз тога ни да мисле исто нити да верују у исте вредности, а поготово не да су толерантнији и да стварају неке нове вредности. Пре ће бити да им једни до других није уопште стало, а и да за музику баш нешто не маре да би се око ње спорили.

Међутим, оно што је симптоматично је да ни они који су гласоноговорници ових „нових вредности“ не маре суштински за њих, укључујући организаторе политизације фестивала и НВО комесаре.

Залагање за неке вредности се најбоље показује тиме колико су њихови поборници спремни за њих да жртвују. Хришћани су због својих вредности били разапињани, а јеретици спаљивани. Комунисти су зарад своје идеологије били спремни на страдање, робије и погибију. Исламски терористи су данас спремни да изврше самоубилачке нападе зарад оног у чега верују.

А наши идеолози „глобалног друштва“ у коме царују хармонија и мултикултурна толеранција? Да ли су спремни да због осуде злочина, толеранције и прокламованих грађанских слобода у чију се заштиту куну спремни да жртвују ишта? Да их гађају флашама, туку, или бар да остану без својих високих дневница? Да ли су организатори фестивала који су им идејно блиски спремни да ризикују да им неко поруши бине и разбије разглас зарад пропагирања идеја у које верују?

Одговор је дало само њихово понашање. Управо зато они на овим просторима не представљају носиоце никакве „културе излаза“, и управо зато ће, што временом буду остајали без пара због којих претежно причају своје идеолошке приче, остати без икога и без ичега. А пред њима ће се, ма колико се буду обмањивали идеолошким химерама да раде праву ствар, указати њихов лични безизлаз. Јер, прави носиоци „културе улаза и излаза“ се већ одавно налазе на овим просторима. Возе „хамвије“ са пушкомитраљезима и М16 о боку. И спремни су за своје вредности да убију и буду убијени.